

DOSSIER:

Duur zaam wonen

Elk jaar wordt er elf miljard kilo aan meubels weggegooid. Alleen al in Europa. Slechts tien procent hiervan wordt gerecycled.* En dan hebben we het niet eens over de verborgen impact van al die *fast furniture* en onze de pan uit rijzende energierekeningen. Het moet en kán anders.

Samenstelling en productie Anne-Christine Hartman

‘DIT LEVEN LEVERT ONS ZO VEEL OP’

Lieke Peters (34) en Wietse Mol (39) lieten Amsterdam achter zich om zelfvoorzienend te gaan wonen op het Brabantse platteland. Ze zijn de eerste bewoners en mede-ontwikkelaars van woonproject The Greenhouse, dat bestaat uit zes ecovilla's en twee hectare grond, met een voedselbos, dierenweide, bloemenveld en moestuin.

‘Zelfvoorzienend zijn betekent voor ons twee dingen,’ vertelt Lieke. ‘Wij voorzien in ons eigen levensonderhoud en onze woning voorziet in eigen energiebehoefte. De duurzame keuzes die we hebben toegepast, zorgen voor een perfecte balans tussen het opwekken en gebruiken van energie. Zo hebben we 54 zonnepanelen, die zo gepositioneerd zijn dat ze optimaal zonlicht vangen. Het huis is

liggen in Brabant en we wisten wel dat we ooit terug wilden. En hoewel ik echt heel erg van de stad houd, wil ik ons kind het opgroeien in de natuur meegeven. Er valt hier zo veel te leren. We gooien de tuindeuren open en we lopen naar de schaapjes of de pluktuin. Het enige wat we missen aan Amsterdam zijn onze vrienden en de goede restaurants, maar die zoeken we af en toe gewoon gezellig op.’

Rust

‘In dit project komt alles samen waar wij van droomden. Van het leven in de natuur tot de innovatie en duurzaamheid die we belangrijk en tof vinden,’ vervolgt Lieke, die de bouw van de woningen begeleidde. ‘De huizen zijn volgens een modulaire houtbouwmethode gebouwd. Er is geen steen aan te pas is gekomen – alleen een betonnen fundering, verder is alles van hout. Dat heeft veel duurzame voordelen. Denk aan minder bouwafval, minder transportbeweging en -uitstoot, minder overlast op locatie, minder verstoring van de bodem. Het is bio-based bouw materiaal en dubbel circulair, want het is herbruikbaar én hergroeibaar. Het hout komt uit duurzaam beheerde productiebossen in Noord-Europa, en voor elke gekapte boom wordt een nieuwe geplant. Bovendien staat zo'n huis in anderhalve week, want het zijn prefab onderdelen die als een puzzel in elkaar worden gezet. Dat staat zo snel, met dus weinig overlast en uitstoot.’ Naast dat hout de duurzaamste keuze is, geeft het karakter aan het huis. Lieke: ‘De geur, de akoestiek en de uitstraling geven veel rust en comfort. Dat is écht anders dan in een stenen huis.’ ►

Roots

Lieke en Wietse besloten het stadse leven te laten voor wat het is. Wietse: ‘Ik zat al bijna twintig jaar lang achter een computer en op mijn telefoon. Ik was er zo klaar mee. Ik wilde naar buiten. Iets maken. Iets met mijn handen doen. Dat is echt een bevrijding voor mij, want zoals ik me nu voel... Ik ben anders moe. Meer fysiek moe van al het buitenwerk, maar niet meer moe in mijn hoofd.’ Bovendien zocht het stel een plek buiten de drukte van de stad, waar hun zoon Bonne (3) kan opgroeien in de natuur. Lieke: ‘Mijn roots

INTERVIEW TANJA TERSTAPPEN, FOTOGRAFIE CAFEINE (ARCHITECTUREN INTERIEUR), FOTOGRAFIE SÄNNE VAN DEN ELZEN, INTERIEURDESIGN HAYDAYS EN STUDIO MENZEL

“Hoewel ik heel erg van de stad houd, wil ik ons kind het opgroeien in de natuur meegeven”

‘In de moestuin komt iedereen samen. Vanochtend heb ik nog gezaaid met een andere bewoner’

Moestuin

Waar Lieke de bouw managet, ontfermt Wietse zich over de twee hectare grond. ‘Mijn schoonvader ging boeren na zijn pensioen, en daar ging ik een beetje in mee. Hij verbouwt mais, tarwe, rogge en cichorei, een soort lof waar insuline van wordt gemaakt. Dat fascineerde me en ik wilde er meer over weten. Al voordat we hier kwamen wonen was de tuin aangelegd en vond ik het leuk om alvast wat te verbouwen. Inmiddels stort ik me helemaal op de tuin. Hier in de buurt wonen een hoop oudere boeren van wie ik veel leer. Van op de tractor rijden tot zaaien. Ik was laatst bijvoorbeeld aardappels aan het rooien en toen kwamen er een paar zeggen dat ik dat écht niet in de juiste houding deed. Slecht voor m’n rug, haha. Soms kijk ik op YouTube, als ik ergens meer over wil weten. Plus: ik leer van mijn fouten. Vorig jaar was er een oogst mislukt, die nu wel goed gegaan is.’ In de gezamenlijke tuin delen de bewoners van The Greenhouse een moestuin, een voedselbos en boomgaard, een kas, een bloemenveld, een dierenweide met geiten, schapen en kippen, en een grote vijver. Wietse: ‘Het voedselbos is een zelfvoorzienend ecosysteem waar we bessen uit kunnen halen, kruiden, wortels, noten. Daar hoeven we bijna niets aan te doen, alleen af en toe wat onkruid weghalen. De moestuin is een plek waar iedereen samenkomt. Vanochtend heb ik gezaaid met een andere bewoner. We doen aan wisselbouw, zodat de grond niet verzadigd raakt. De tuin voorziet iedereen die hier woont van groenten en fruit. Denk aan radijs, sla, aardbeien, rode kool, pompoenen, maar ook bijzondere soorten zoals Mexicaanse groene mais en Russische bladkool. De opbrengst van de tuin is ook groot genoeg voor vrienden en familie. Het is voldoende voor vijftig gezinnen.’ Lieke vult aan: ‘We zijn ook aan het kijken wat er overblijft, en wat we maatschappelijk kunnen doen om iets terug te geven aan de omgeving.’

Tijd

‘Het kost wat tijd om zo te leven, maar het levert zó veel op en uiteindelijk wordt het leven goedkoper. Dat merken we nu al. We consumeren minder,’ zegt Lieke. Wietse lacht: ‘We hoeven niet meer naar de supermarkt voor dure komkommers. Het is wel heel seizoensgebonden, dus als we deze week bonen oogsten, eten we die week bonen. Het fruit komt ook bijna allemaal in één periode. Dus we moeten gaan wekken, jam maken, ingelegde of gedroogde groentes maken. Veel meer zoals onze grootouders dat deden. Daar gaan we naar terug. Dus ja, dat kost tijd. Maar ik vind het te gek om zo te leven, in plaats van gehaast naar de supermarkt om een zak voorgesneden groenten te halen.’ ♥ greenhousemaashorst.nl

Reliving

Speurtocht

Op deze websites vind je een schat aan vintage interieuritems.

1. whoppah.com

Een toegankelijke site en app waarop particuliere verkopers objecten aanbieden. Navigeer tussen stijlen en stromingen of zoek gericht op vorm, kleur en materiaal. Een aantal items is te bekijken in de showroom in Utrecht.

2. 1stdibs.com

Op deze Amerikaanse site vind je een enorme selectie design en kunst van over de hele wereld. Verkopers worden geselecteerd op de kwaliteit van hun aanbod. Je kunt zoeken per categorie, maar ook op stromingen en ontwerpers.

3. wintage.nl

Een Nederlandse website waarop je meubels, decoratie en alles ertussenin kunt kopen. Wil je liever eerst een designstuk huren? Dat kan ook. Handig om te kijken of het wel echt in jouw interieur past.

4. catawiki.com

Het Nederlandse Catawiki is een schatkist aan bijzondere items. Elke week zijn er themaveilingen. Zoeken doe je makkelijk op thema: van interieur tot decoratie en van horloges tot wijn.

5. reliving.nl

Een marktplaats voor tweedehands-interieuritems en vintage parels. Je krijgt meteen inzicht in hoeveel CO₂ je bespaart met je aankoop. Leuke weetjes waar je anders nooit bij stilstaat.

6. vntg.com

Achter de beurs Design Icons zit het Nederlandse VNTG. Op dit platform bieden handelaren uit heel Europa hun objecten aan. Dagelijks wordt het grote aanbod aangevuld.

7. pamono.com

Deze website combineert vintage design met antiek, maar je kunt er ook terecht voor kunst en hedendaags design. Fijne indeling op thema, maar ook op ruimte.

DUURZAAMHEID

1. Speelkameraad

Voor binnen én buiten, gemaakt van afgedankt speelgoed. *ecoBirdy* € 820

2. Wollig

Gemaakt van 100% Nederlands overschotwol. *Bebh* € 1550

3. Gestroomlijnd

Laagjes gerecycled plastic vormen deze 3D-geprinte stoel. *Van Plestik* € 600

Duurzaam zitten

Designstoelen gemaakt met oog voor mens en milieu. Dat zit goed.

4. Fantastic plastic

Met deze Ocean Chair ruim je een stukje plasticsoep op. *Zuiver* € 189

5. Fashion-forward

Lokaal geproduceerd en met stof van gerecyclede wollen truien. *Nel vanaf* € 1500 ►

‘WE LATEN ZIEN DAT DUURZAAM DESIGN HEEL MOOI IS’

FOTOGRAFIE TESSA POSTHUMA DE BOER

Als er één branche is waar nog veel te verduurzamen valt, dan is het wel de interieur- en bouwsector. Marieke Kamphuis en Machteld Rijnten – oprichters van The Substitute – zetten zich daar hard voor in. Door bedrijven te leren welke stappen ze kunnen nemen en consumenten te inspireren met het duurzame alternatief.

‘De duurzaamste optie is altijd om zo lang mogelijk met je spullen te doen’, lacht Machteld. ‘Als je dat snapt, ga je ook met een anders kijken wanneer je wel iets nieuws koopt. Vragen als: is de kwaliteit goed genoeg om lang mee te gaan? Kan ik het ook tweedehands kopen? En vervolgens weer verkopen? Dat soort vragen, daar gaat het om. Een Lundia-stelling gaat bijvoorbeeld *forever* mee, en je kunt ‘m ook weer voor een goed

bedrag doorverkopen.’ Marieke vult haar aan: ‘Ik heb heel mooie De Ploeg-gordijnen op Marktplaats gescoord. Dat scheelt enorm veel geld en impact op verschillende fronten. Het gaat inderdaad om anders kijken, en om goed zoeken. Is het product volledig te recyclen? Hoe en waar is het gemaakt? Duurzaamheid betekent vooral: zo min mogelijk impact. En dat zit ‘m in verschillende dingen. CO₂-uitstoot en klimaatimpact in het maakproces en transport, maar het gaat ook om dierenleed, arbeidsomstandigheden, giftige stoffen en de aanslag op de natuur.’

Vele gezichten

Het ondernemersteam bundelde hun commerciële krachten die ze opdeden in de bancaire en reclamewereld. Vanuit hun gedeelde liefde voor interieur, design én een betere wereld, ontstond The Substitute. In 2019 organiseerden ze de allereerste duurzame woonbeurs van Nederland – waarna de coronapandemie roet in het eten gooide. Maar de toon was gezet. Merken en makers bleven kennis uitwisselen, zochten de samenwerking op en zo ontstond de community en een online platform. The Substitute verbindt niet alleen, ze maken de wereld van duurzaam wonen ook overzichtelijker

door zowel consumenten als producenten te voorzien van een dosis inspiratie en kennis. Marieke: ‘We hebben bijvoorbeeld een eigen methode ontwikkeld die de vele gezichten van duurzaamheid weergeeft, om een goed beeld te geven van de duurzaamste woonopties.’ Deze SUB-methode – SUB staat voor Save, Use, Buy – is een mooie leidraad voor duurzame keuzes in je interieur. Duurzaam wonen begint met onderhouden, opknappen of bijvoorbeeld opnieuw stofferen van je eigen meubels. Marieke: ‘Als er al een houten vloer in je huis ligt, kun je die heel mooi opschuren en als het nodig is beter isoleren.’ Bovendien komen steeds meer merken met refurbished-opties van hun eigen producten. Uiteraard is kiezen voor vintage hierin ook een topoptie. ►

10 VRAGEN VOOR EEN DUURZAME KEUZE

Vraag je bij elke aankoop af:

1. Heb ik het echt nodig?
2. Kan ik het huidige item ook opknappen of herstofferen?
3. Kan ik het tweedehands kopen?
4. Ga ik het vaak gebruiken?* Of is huren een optie?
5. Waar is het gemaakt?
6. Is het gemaakt onder eerlijke omstandigheden?
7. Van welke materialen is het gemaakt?
8. Zitten er geen giftige stoffen in?
9. Heeft het waarde op de tweedehandsmarkt?**
10. Is het materiaal recyclebaar?

*80% van onze spullen gebruiken we niet vaker dan één keer per maand.

** Check Marktplaats, heel simpel.

INTERVIEW TANJA TERSTAPPEN

Marmoleum vloer Forbo, bank A Lot of Space, zwart krukje Cantor Circulair, vaas Humade, witte bijzettafel Studio Perspective, wandlamp Good & Mojo, schaalij Kinta, wit kussen Lemonwise, blauw kussen + plaid HB cork & ceramics, vloerkleed vintage

STYLING & FOTOGRAFIE PURESTYLING

DUURZAAMHEID

‘Jonge ontwerpers zijn volop bezig met afvalstromen’

Ook heel duurzaam: betalen voor gebruik in plaats van daadwerkelijk aanschaffen. Van huishoud-apparatuur en meubilair tot kunstbloemen en babyspullen – voor ongeveer alles bestaat een abonnementsvorm of huuroptie. Tachtig procent van onze spullen gebruiken we niet vaker dan één keer per maand. Zonde om nieuw aan te schaffen, eigenlijk. Machteld: ‘We zien ook hele mooie dingen gebeuren in de branche. Jonge ontwerpers zijn volop bezig met afvalstromen. Ook zien we steeds vaker dat er statiegeld teruggegeven wordt op onderdelen of materialen. Grondstoffen zijn geld waard.’

Doorvragen

Als je dan toch besluit iets nieuws te kopen, zijn er tal van duurzame opties. Dat zit ‘m deels in gebruik van natuurlijk, gerecycled of bio-based materiaal, maar het gaat met name over levensduur – dus kwaliteit en circulariteit. Ook modulair ontwerp is een duurzame keuze, waarbij losse onderdelen makkelijk te veranderen, vervangen of in te wisselen zijn. ‘We raden aan om altijd even door te vragen als je een ogenschijnlijk duurzame aankoop doet. Want het ‘duurzame-keuze-label’ wordt op dit moment nog vaak misbruikt. Woorden als ‘eco’ zijn niet juridisch vastgelegd, dus die mogen vrij gebruikt worden en dat kan soms vertekenend zijn. Certificering kost bovendien geld. Dus vaak hebben kleine duurzame locals die certificering niet, maar zijn zij wel veel duurzamer dan een optie van een grote keten,’ legt Machteld uit.

Fruitleer, zeewier en leem

‘Duurzaam wonen gaat om een samenspel van energie-oplossingen en slimme keuzes in je interieur,’ vervolgt ze. ‘Denk aan zonnepanelen op je dak, beter isoleren, werken met wat je hebt en dus kiezen voor duurzaam ontwerp in je interieur. En dat levert de gaafste interieurs op. Wij willen laten zien dat duurzaam design ook echt heel mooi is. High design wordt dubbel zo mooi als het duurzaam gemaakt is, vind ik. Er worden zulke toffe innovaties gedaan op materiaalgebied. Denk aan fruitleer, zeewier, leem op de muren... Hoe vet is dat?’ Maricke: ‘Plus: voor je gezondheid is het ook echt heel fijn. Verf is gewoon een laag plastic op

Marmoleum vloer Forbo, eetkamerstoelen The Upcycle Collection, lamp Good & Mojo, kunst Kunststof, vaas Humade, kandelaars Kinta, tafel vintage

STYLING & FOTOGRAFIE PURESTYLING

de muur. Dan kun je beter kiezen voor minerale verf, zoals leem of kalkverf. Of voor niet-chemische isolatiematerialen, zoals houtvezelplaten. Die reguleren de temperatuur ook veel beter. In de winter én in de zomer. En dat gaan we allemaal steeds meer nodig hebben. Er zijn daarnaast een hoop grondstoffen die over veertig jaar gewoon op zijn. Dus nu is het moment om daar iets aan te doen.’ ♥

Meer duurzame inspiratie?
thesubstitute.nl/ @thesubstitute.nl

DE SUB-METHODE

Save

- Goed onderhouden
- Repareren
- Opknappen
- Refurbish
- Upcyclen
- Antiek/vintage design
- Erfstukken
- Tweedehands

Use

- Lenen
- Abonnement
- Huren
- Leasen

Buy

- Natuurlijk en bio-based materiaal

- Circulair
- Lokale kwaliteit
- Social design
- Modulair
- Low impact-materiaal (+ 60 procent gerecycled)

BESPAREN MAAR

Met deze tips bespaar je € 1500 per jaar.

- Zet de thermostaat een graad lager: € 200.
- Zet de verwarming consequent op 17 graden als je weggaat en om 20:00u ‘s avonds in plaats van om 22:00u: € 400.
- Kleef radiatorfolie achter je radiatoren, met name tegen buitenmuren: € 75.
- Plak met tochtstrips naden en kieren rondom deuren en ramen af: € 150.
- Neem een douche in plaats van een bad, dat is bovendien hygiënischer: € 200.
- Sta twee minuten korter onder de douche: € 120.
- Een spaardouchekop scheelt € 80 per gezinslid aan water en aardgas en is even aangenaam als een gewone.
- Was alleen met een volle trommel en laat je wasmachine op lage temperaturen draaien (30° of 40° volstaat meestal).
- Droog je wasgoed zo veel mogelijk aan een lijn, niet in de droger.
- Met ledlampen bespaar je € 100 per jaar.
- Schakel alle elektrische apparaten volledig uit als je ze niet nodig hebt, dat bespaart je € 100 ten opzichte van de stand-bystand.
- Ontdooi regelmatig je diepvries.
- Doe die tweede oude koelkast de deur uit, een groot model volstaat voor een gezin. Het bespaart je tot € 100.

Uit: De energiebijbel

Bad van hout

Haal de natuur naar binnen. Woodio produceert badmeubels die zijn gemaakt van houtsnippers uit Finse bossen. Het geperste hout is compleet waterproof en krasbestendig en voelt heel licht aan. *Woodio € 3900*

TIPS, TIPS, TIPS

Vintagejagers

Dat tweedehandsvondsten duurzaam zijn én je huis ziel en karakter geven, wisten we al. Maar waar scoor je dan precies die parels? En hoe beoordeel je ze op waarde? De vintagejagers trainen je om je slag te slaan. Een boek vol tips, adresjes en inspirerende verhalen van verzamelaars. *Vintagejagers, Uitgeverij Lannoo, € 25,99*

Schatzoeken

Schatzoekers en influencers Anki Wijnen (@zilverbouw) en Marloes Snijder (@ohmariemag) delen hun do's and don'ts voor op rommelmarkten en in kringloopwinkels. Al bladerend langs huizen vol tweedehandsschatten geven ze tips over stijl, de juiste prijs en hoe je iets bijzonders onderscheidt van troep. *Schatzoeken, Uitgeverij Snor, € 22,99*

De energiebijbel

Hoe krijg je de stijgende energiefacturen onder controle? Dit boek adviseert over bouwtechnieken en -materialen, over bewust omgaan met energie en aanpassen van energieverblindende gewoontes. Met concrete en mooie voorbeelden van energiezuinige huizen en interieurs. *De energiebijbel, Uitgeverij Lannoo, € 29,99* ►

'IK KAN GERAAKT WORDEN DOOR DE VORM VAN EEN VAAS'

Kunst- en designverzamelaar Niek Schoenmakers maakte van zijn hobby zijn werk. Hij opende zijn galerie The Millen House in een oude garage in de Houthavens van Amsterdam. Je vindt er vintage items uit allerlei stijlperiodes.

Wat kunnen we verwachten van The Millen House?

'The Millen House is een galerie en online shop voor verzamelobjecten, vintage en kunst. In 2021 opende ik een expositieruimte in een industriële loods in de Houthavens. In deze ruimte creëert The Millen House een eigen universum, met een uitgebreide kunst- en

designcollectie. Maar hij fungeert ook als platform voor upcoming kunstenaars en ontwerpers. Ik geloof in de prikkelende combinatie van hedendaags met vintage, van bekend én onbekend.'

Hoe is jouw liefde voor vintage, kunst en design ontstaan?

'Ik heb altijd al een passie voor vorm gehad. Tijdens mijn studie bouwkunde aan de TU Delft hielp ik al bij de eerste tentoonstelling van De Stoelencollectie. De ervaring die ik later bij Gagosian Gallery in New York en Sotheby's London heb opgedaan, hebben die liefde alleen nog maar versterkt.'

Wat was jouw eerste vintage aankoop?

'Verzamelen doe ik al sinds mijn vroege jeugd. Schelpen en stenen werden West-Duitse keramische vazen en uiteindelijk twintigste-eeuwse kunst en design.'

Waar vind je die bijzondere objecten?

'Ik zoek nooit iets specifiek, maar ik kijk wel voortdurend om me heen. Dat betekent dat ik opeens geraakt kan worden door de vorm van een zeventiende-eeuwse vaas, het patina van een oude melkstoel of de compositie van een schilderij. Veilingsites en Instagram zijn een verslaving, net als het bezoeken van beurzen en tentoonstellingen. Daarnaast heb ik een goed netwerk van handelaren, ontwerpers en professionals opgebouwd.'

Welk item doe je nooit meer weg?

'Een Minoletta-lounge chair van Augusto Bozzi uit 1958, gemaakt in een productie van circa vijfhonderd stuks. Ik kocht 'm toen ik net begon met verzamelen, en had geen idee over de herkomst. Uiteindelijk leidde mijn zoektocht naar Saporiti Italia en kreeg ik een persoonlijke bevestiging van eigenaar en oprichter Sergio Saporiti.'

Wat is de waarde van vintage voor jou?

'Een met aandacht gemaakt meubel uit het verleden is niet alleen een mooi en functioneel object, maar zegt iets over de tijd waarin het gemaakt is. Van het zakelijke wederopbouw-design uit de jaren vijftig van Wim Rietveld, de *groovy* vormen uit de sixties van Verner Panton, tot het *minimal* Dutch design uit de jaren negentig. Het zijn allemaal stukjes designgeschiedenis. De laatste vijftien jaar zijn duurzaamheid en materiaalgebruik belangrijke onderdelen van het interieur. Hedendaagse Nederlandse designers zijn koplopers op dit gebied. Neem de Endless Chair van Dirk van der Kooij (2011), gemaakt van gerecycled kunststof afkomstig van koelkasten. Of de Flax Chair van Christien Meindertsma (2015) die is gemaakt van vlas en biologisch afbreekbaar plastic. Dit zijn hedendaagse voorbeelden van meubels die de tijdsgeest vangen. Dit wordt het *collectible* vintage design van de toekomst.' ♥

De galerie is open op afspraak. themillenhouse.com

VINTAGE DESIGN KOPEN? DIT ZIJN DE TIPS VAN NIEK

- Ga ontdekken voor je een aankoop doet. Kunstbeurzen als PAN Amsterdam en TEFAF hebben steeds meer deelnemende designgaleries uit het hogere segment.
- De jaarlijkse beurs Design Icons in Amsterdam heeft een groot aanbod, van beroemde designklassiekers tot onbekender design.
- Ga naar een kijkdag van een veilinghuis. Venduhuis de Eland en De Zon is een van de grootste. Vendu Rotterdam heeft gespecialiseerde veilingen voor design. En Botterweg is gespecialiseerd in twintigste-eeuwse toegepaste kunst en design.

Op de tulip table van Eero Saarinen een selectie vazen van Jan van der Vaart (jaren '70 en '80). De Bauhaus vouwstoel is model D4 van Marcel Breuer, ontworpen in 1926 voor Tecta. Aan de wand: vroeg werk van Yvonne Kracht. Ook Stedelijk Museum Amsterdam heeft haar werk in de collectie.

